

WETTEN, DECRETEN, ORDONNANTIES EN VERORDENINGEN LOIS, DECRETS, ORDONNANCES ET REGLEMENTS

MINISTERIE VAN JUSTITIE EN MINISTERIE VAN FINANCIËN
N. 2002 — 2226 [C — 2002/03299]

3 MEI 2002. — Wet tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en tot wijziging van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs

ALBERT II, Koning der Belgen,
Aan allen die nu zijn en hierna wezen zullen, Onze Groet.

Op de voordracht van Onze Minister van Justitie en van Onze Minister van Financiën,

Hebben Wij besloten en besluiten Wij :

Onze Minister van Justitie en Onze Minister van Financiën zijn gelast in Onze Naam het ontwerp van wet, waarvan de tekst hierna volgt, aan de Wetgevende Kamers voor te leggen en bij de Kamer van volksvertegenwoordigers in te dienen :

Artikel 1. Deze wet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2. In de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld, wordt een artikel 14ter ingevoegd, luidend als volgt :

« Art. 14ter. Na advies van de Cel voor financiële informatieverwerking, kan de Koning de in de artikelen 12 tot 14bis beoogde plicht tot kennisgeving uitbreiden tot verrichtingen en feiten waarin natuurlijke of rechtspersonen zijn betrokken die gedomicilieerd, geregistreerd of gevestigd zijn in een Staat of een gebied waarvan de wetgeving als ontoereikend wordt erkend door een bevoegde internationale instantie voor het overleg en de coördinatie of waarvan door deze instantie wordt aangenomen dat hun gebruiken een hinderpaal vormen in de strijd tegen het witwassen van geld. De Koning kan het type van de beoogde verrichtingen en feiten, alsook hun minimumbedrag, bepalen. »

Art. 3. Artikel 139 van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs, gewijzigd bij de wet van 10 augustus 1998, wordt aangevuld met het volgende lid :

« De personen waarvan sprake in het eerste lid, 1°, die verrichtingen van geldoverdracht uitvoeren als bedoeld in artikel 139bis, dienen aan de volgende bijkomende voorwaarden te voldoen :

1° ze dienen te zijn opgericht zijn in de vorm van een handelsvennootschap;

2° ze dienen te beschikken over een volgestort kapitaal en een eigen vermogen in de zin van de artikelen 58 en 66 van ten minste 200.000 euro.

MINISTÈRE DE LA JUSTICE ET MINISTÈRE DES FINANCES
F. 2002 — 2226 [C — 2002/03299]

3 MAI 2002. — Loi modifiant la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et modifiant la loi du 6 avril 1995 relative aux marchés secondaires, au statut des entreprises d'investissement et à leur contrôle, aux intermédiaires et conseillers en placements

ALBERT II, Roi des Belges,
A tous, présents et à venir, Salut.

Sur la proposition de Notre Ministre de la Justice et de Notre Ministre des Finances,

Nous avons arrêté et arrêtons :

Notre Ministre de la Justice et Notre Ministre des Finances sont chargés de présenter en Notre Nom aux Chambres législatives et de déposer à la Chambre des représentants le projet de loi dont la teneur suit :

Article 1er. La présente loi règle une matière visée à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2. Un article 14ter, est rédigé comme suit, est inséré dans la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux :

« Art. 14ter. Sur avis de la cellule de traitement des informations financières, le Roi peut étendre l'obligation d'information visée aux articles 12 à 14bis aux opérations et aux faits concernant des personnes physiques ou morales domiciliées, enregistrées ou établies dans un Etat ou un territoire dont la législation est reconnue insuffisante ou dont les pratiques sont considérées comme faisant obstacle à la lutte contre le blanchiment des capitaux par une instance internationale de concertation et de coordination compétente. Le Roi peut déterminer le type de faits et d'opérations visés ainsi que le montant minimal. »

Art. 3. L'article 139 de la loi du 6 avril 1995 relative aux marchés secondaires, au statut des entreprises d'investissement et à leur contrôle, aux intermédiaires et conseillers en placements, modifié par la loi du 10 août 1998, est complété par l'alinéa suivant :

« Les personnes visées à l'alinéa 1er, 1°, qui effectuent des opérations de transfert de fonds au sens de l'article 139bis, doivent satisfaire aux conditions supplémentaires suivantes :

1° elles doivent être constituées sous la forme d'une société commerciale;

2° elles doivent disposer d'un capital entièrement libéré ainsi que de fonds propres, au sens des articles 58 et 66, d'un montant de 200.000 euros au moins.

Zij dienen bewijs te leveren van het bij de Nationale Bank van België, voor rekening van de Deposito- en Consignatiekas, in bewaring geven van een borgtocht voor een bedrag en volgens nadere regels door de Koning te bepalen. Deze borgtocht wordt bij voorrecht aangewend voor de nakoming van de tegenover de opdrachtgevers aangegane verbintenissen.

De Koning kan bepalen welke maximumsom per cliënt het voorwerp van een geldtransfer door een wisselkantoor kan zijn, ongeacht of de transfer wordt uitgevoerd in één keer of in verschillende keren waartussen een verband blijkt te bestaan. »

Art. 4. De Koning bepaalt de inwerkingtreding van artikel 3.

De personen die bij de inwerkingtreding van artikel 3 geregistreerd zijn voor de werkzaamheden van geldoverdracht moeten zich schikken naar de voorschriften van artikel 139, achtste lid, 1°, van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs binnen een periode van 6 maanden en naar de voorschriften van artikel 139, achtste lid, 2°, van dezelfde wet binnen een periode van drie jaar.

Kondigen deze wet af, bevelen dat zij met 's Lands zegel zal worden bekleed en door het *Belgisch Staatsblad* zal worden bekendgemaakt.

Gegeven te Brussel, 3 mei 2002.

ALBERT

Van Koningswege :

De Minister van Justitie,
M. VERWILGHEN

De Minister van Financiën,
D. REYNDERS

Met 's Lands zegel gezegd :
De Minister van Justitie,
M. VERWILGHEN

MEMORIE VAN TOELICHTING

1. Versterking van het anti-witwasdispositief ten aanzien van de niet-meewerkende landen en gebieden in de strijd tegen het witwassen van geld.

De context waarbinnen het witwassen van geld zich afspeelt, heeft tijdens het laatste decennium grondige wijzigingen ondergaan. De toenemende opening van de nationale economie, de globalisering van de financiële dienstverlening, de liberalisering van het geldverkeer, de nieuwe betalings- en communicatie-technologieën hebben tot gevolg gehad dat het steeds moeilijker wordt om de rechterlijke vervolgingen, het geld van criminele oorsprong op te sporen, in beslag te nemen en verbeurd te verklaren. De rol dat hierin wordt gespeeld door het misbruik van financiële offshore centra, werd hoog aangekaart door heel wat internationale organisaties, waaronder de Financiële Actiegroep. Criminelen gaan steeds meer op zoek naar landen en gebieden waar er een absoluut bankgeheim is, waar de economische begunstigde zich kan verschuilen achter duistere vennootschaprechtelijke structuren, waar geen anti-witwasdispositief is en waar immuniteit wordt geboden tegen gerechtelijke vervolging. De uitvoering van financiële transacties via financiële offshore centra vormt een rechtstreekse belemmering voor de internationale gerechtelijke samenwerking met rampzalige gevolgen : aantasting van de doeltreffendheid van het bestaand anti-witwasdispositief, aantasting van de stabiliteit van de wereldeconomie gezien de grootheid van de financiële stromen die worden aangehouden door, of verlopen langs, de financiële offshore centra en het gebrek van enige afdoende prudentiële controle of reglementering van de financiële dienstverlening.

Om weerwerk te bieden tegen deze ernstige gevolgen voor de wereldeconomie en met de formele steun van de G7 heeft de Financiële Actiegroep 25 criteria vastgesteld voor het vereenzelvigen van de schadelijke regels en praktijken die de internationale samenwerking in de bestrijding van het witwassen van geld belemmeren (1). Aan de hand van deze criteria identificeert de Financiële Actiegroep de niet-meewerkende landen en gebieden in de strijd tegen het witwassen van geld (2).

Elles doivent justifier du dépôt à la Banque Nationale de Belgique, pour compte de la Caisse des dépôts et consignations, d'un cautionnement dont le Roi détermine le montant et les modalités. Ce cautionnement est affecté, par privilège, au respect des obligations assumées envers les donneurs d'ordres.

Le Roi peut déterminer le montant maximum pouvant, par client, faire l'objet d'un transfert de fonds opéré par un bureau de change, que ce transfert soit effectué en une seule ou en plusieurs opérations entre lesquelles semble exister un lien. »

Art. 4. Le Roi fixe la date d'entrée en vigueur de l'article 3.

Les personnes qui, à la date d'entrée en vigueur de l'article 3, sont enregistrées pour l'activité de transferts de fonds, sont tenues de se conformer aux dispositions de l'article 139, alinéa 8, 1°, de la loi du 6 avril 1995 relative aux marchés secondaires, au statut des entreprises d'investissement et à leur contrôle, aux intermédiaires et conseillers en placements dans un délai de 6 mois et aux dispositions de l'article 139, alinéa 8, 2°, de la même loi dans un délai de trois ans.

Promulguons la présente loi, ordonnons qu'elle soit revêtue du sceau de l'Etat et publiée par le *Moniteur belge*.

Donné à Bruxelles, le 3 mai 2002.

ALBERT

Par le Roi :

Le Ministre de la Justice,
M. VERWILGHEN

Le Ministre des Finances,
D. REYNDERS

Scellé du sceau de l'Etat :
Le Ministre de la Justice,
M. VERWILGHEN

EXPOSE DES MOTIFS

1. Renforcement du dispositif antiblanchiment à l'égard des pays et territoires non coopératifs dans la lutte contre le blanchiment de capitaux.

Le contexte dans lequel se produit le blanchiment de capitaux a subi, durant la dernière décennie, des mutations profondes. L'ouverture croissante des économies nationales, la globalisation des services financiers, la libéralisation des transactions monétaires, les nouvelles technologies de paiement et de communication ont rendu la détection, les poursuites judiciaires, la saisie et la confiscation de l'argent d'origine criminelle de plus en plus difficile. Le rôle joué dans ce processus par l'abus des centres financiers offshore, a été mis en évidence par un grand nombre d'organisations internationales, dont le Groupe d'Action Financière. Des criminels recherchent de plus en plus des pays et territoires où ils bénéficient d'un secret bancaire absolu, où le bénéficiaire économique peut se cacher derrière d'opaques structures sociétales, où il n'y a pas de dispositif anti-blanchiment et où ils disposent d'une immunité contre toute poursuite judiciaire. La réalisation d'opérations financières par le biais de centres financiers offshore forme une entrave directe à la coopération judiciaire internationale avec des conséquences désastreuses : l'efficacité du dispositif antiblanchiment existant est mise en péril, la stabilité de l'économie mondiale est minée vu l'importance des flux financiers détenus ou passant par les centres financiers offshore et l'absence de contrôle prudentiel ou de réglementation suffisante des services financiers.

Afin de faire face à ces graves conséquences pour l'économie mondiale et avec le soutien formel du G7, le Groupe d'Action Financière a établi 25 critères visant à définir les règles et pratiques qui entravent la coopération internationale en matière de lutte contre le blanchiment de capitaux (1). Sur la base de ces critères, le Groupe d'Action Financière identifie les pays et territoires non coopératifs dans la lutte contre le blanchiment (2).

Het is door middel van tegenmaatregelen dat de Financiële Actiegroep streng wil optreden tegen de landen en gebieden die al sinds ten minste één jaar als niet-medewerkend worden beschouwd, en die sindsdien geen voldoende vooruitgang hebben gemaakt om de aangekaarte tekortkomingen te verhelpen. Naast Aanbeveling 21 (3), raadt de Financiële Actiegroep ook de toepassing aan van andere tegenmaatregelen die trapsgewijs, evenredig en soepel moeten zijn wat de voorziene middelen betreft en die ondernomen worden binnen een kader van gemeenschappelijk overleg met het oog op het bereiken van een gemeenschappelijk doel. Deze tegenmaatregelen kunnen ondermeer de volgende vormen aannemen (4) :

1° het opleggen van strenge voorschriften voor de vereenzelving van cliënten, alsook het versterken van de aanbevelingen naar de financiële sector toe wat de vereenzelving van de economische begunstigen betreft vooraleer handelsrelaties aan te knopen met particulieren of vennootschappen uit deze landen of gebieden;

2° het versterken van de toepasselijke meldingsmechanismen of het systematisch melden van financiële verrichtingen met die landen of gebieden, wegens het potentieel verdachte karakter van de verrichtingen met die landen of gebieden;

3° bij vergunningsaanvragen voor de vestiging van dochtervennootschappen, bijkantoren of vertegenwoordigingskantoren van banken in landen lid van de Financiële Actiegroep, rekening houden met het feit dat de betrokken bank gevestigd is in een niet-meewerkend land of gebied;

4° de ondernemingen uit de niet-financiële sector waarschuwen voor de risico's van witwassen verbonden aan de verrichtingen met entiteiten gevestigd in niet-meewerkende landen of gebieden.

Op 17 oktober 2000 werd door de gezamenlijke Raadsvergadering van Ministers Ecofin/JAI van de Europese Unie beslist dat de Lidstaten gezamenlijk de tegenmaatregelen beslist door de Financiële Actiegroep zouden ten uitvoer leggen.

Met het oog op een mogelijke tenuitvoerlegging van de tweede tegenmaatregel is het noodzakelijk het preventief anti-witwasdispositief aan te passen, door de Koning te machtigen de plicht tot kennisgeving aan de Cel voor financiële informatieverwerking, beoogd in de artikelen 12 tot 14bis, van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld, uit te breiden tot de plicht tot kennisgeving van verrichtingen en feiten die potentieel verdacht zijn uit hun aard, wegens de rechtstreekse band met het niet-meewerkend land of gebied. Deze verruimde plicht tot kennisgeving zal ertoe bijdragen dat er een betere doorstroming op gang wordt gebracht naar de gerechtelijke overheden van financiële transacties uitgevoerd met landen en gebieden die worden erkend als niet-medewerkend in de strijd tegen het witwassen van geld, en dit zonder afbreuk te doen aan het principe volgens het welke enkel verdachte verrichtingen en feiten moeten worden ter kennis gebracht aan de Cel voor financiële informatieverwerking.

Daar de Financiële Actiegroep geen specifiek gedefinieerde structuur, noch bepaalde levensduur heeft, wordt er in het artikel 14ter, in ontwerp van de wet van 11 januari 1993 verwezen naar « een internationale instantie voor het overleg en de coördinatie ». Deze meer algemene term, die zeer duidelijk slaat op de Financiële Actiegroep, kan steeds dienen voor andere entiteiten van dezelfde aard indien zou beslist worden de werkzaamheden van de Financiële Actiegroep niet verder te zetten. Inderdaad, de Financiële Actiegroep heronderzoekt om de vijf jaar zijn opdracht. Hij bestaat sinds 1989, en er werd overeengekomen dat hij zijn werkzaamheden zou voortzetten tot ten minste 2004.

C'est par des contre-mesures que le Groupe d'Action financière veut agir de manière ferme contre les pays et territoires qui sont considérés comme non coopératifs depuis au moins un an, et qui n'ont pas fait suffisamment de progrès depuis pour remédier aux graves lacunes mises en évidence. Outre la Recommandation 21 (3) le Groupe d'Action financière recommande l'application d'autres contre-mesures qui doivent être graduelles, proportionnées et flexibles quant aux moyens mis en œuvre et qui doivent être prises dans le cadre d'une démarche concertée en vue d'atteindre un objectif commun. Ces contre-mesures peuvent, entre autres, se présenter sous les formes suivantes (4) :

1° imposer des prescriptions rigoureuses pour l'identification des clients et renforcer les conseils à l'intention des institutions financières pour l'identification des propriétaires réels avant d'établir des relations commerciales avec des particuliers ou des sociétés de ces pays ou territoires;

2° renforcer les mécanismes de déclaration appropriés ou procéder à la déclaration systématique des opérations financières avec ces pays ou territoires en considérant que ces opérations financières avec de tels pays ou territoires sont plus susceptibles d'être suspectes;

3° tenir compte, lors des demandes d'autorisation en vue de l'établissement, dans les pays membres du Groupe d'Action financière, de filiales, de succursales ou de bureaux de représentation de banques, du fait que la banque concernée est établie dans un pays ou territoire non coopératif;

4° mettre en garde les entreprises du secteur non financier contre les risques de blanchiment de capitaux liés aux opérations avec des entités établies dans les pays et territoires non coopératifs.

Le 17 octobre 2000, le Conseil conjoint des Ministres Ecofin/JAI de l'Union européenne, a décidé que les Etats membres mettraient à exécution de concert les contre-mesures décidées par le Groupe d'Action financière.

En vue de rendre possible l'exécution de la deuxième contre-mesure, il est nécessaire d'adapter le dispositif préventif anti-blanchiment, en habilitant le Roi d'étendre l'obligation de déclaration à la Cellule de traitement des informations financières, visées aux articles 12 à 14bis, de la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux, à l'obligation de déclaration d'opérations et de faits qui sont potentiellement suspects par leur nature, à cause du lien direct avec un pays ou territoire non coopératif. Cette plus ample obligation de déclaration contribuera à une meilleure communication, vers les autorités judiciaires, d'opérations financières effectuées avec des pays et territoires reconnus comme non coopératifs dans la lutte contre le blanchiment de capitaux et ce, sans porter atteinte au principe selon lequel seules des opérations et des faits suspects doivent être communiquées à la Cellule de traitement des informations financières.

Etant donné que le Groupe d'Action financière n'a ni de structure précisément définie, ni de durée de vie illimitée, il est fait référence dans l'article 14ter, en projet de la loi du 11 janvier 1993 à « une instance internationale de concertation et de coordination ». Cette référence plus générale, qui vise clairement le Groupe d'Action financière, pourra toujours valoir pour tout autre organisme de ce type, s'il était convenu que le Groupe d'Action financière ne poursuive plus ses travaux. En effet, le Groupe d'Action financière réexamine tous les cinq ans sa mission. Il existe depuis 1989, et il est convenu qu'il poursuive ses travaux jusqu'en 2004 au moins.

Vanuit dit perspectief heeft de Ecofin Raad, in haar vergadering van 22 september, het belang onderstreept om de inspanningen te ondersteunen die de financiële Task Force voor het witwassen van geld levert, in het bijzonder op het gebied van de tegenover niet meewerkende landen of gebieden te nemen maatregelen.

2. Versterking van de anti-witwasmaatregelen met betrekking tot de activiteiten van geldoverdracht.

In het kader van de versterking van de maatregelen ter voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld werd de wet van 6 april 1995 bij wet van 10 augustus 1998 gewijzigd met het oog op de reglementering van de activiteit van geldoverdrachten. Deze activiteit betreft de dienstverlening waarbij een bemiddelaar, op instructie van zijn cliënt, een geldsom overmaakt aan een door deze cliënt aangewezen begunstigde. De meeste gebruikers van de systemen die dergelijke geldoverdrachten aanbieden, zijn buitenlandse werknemers die geld aan hun familie in hun land van herkomst overmaken, reizigers of in het buitenland verblijvende studenten.

Artikel 139*bis* van de wet van 6 april 1995, zoals ingevoegd door de wet van 10 augustus 1998, bepaalt dat de diensten inzake geldoverdrachten, die voordien konden worden verleend zonder controlestatuut (voorzover ze niet gepaard gingen met contante wisseltransacties) enkel nog mogen worden aangeboden door de Nationale Bank van België, de Post, de in België werkzame kredietinstellingen, de in België werkzame Belgische of buitenlandse beleggingsondernemingen en door de wisselkantoren.

Met toepassing van deze bepaling hebben de personen die werkzaam waren op het vlak van de geldoverdrachten zonder over een ander statuut te beschikken, een registratie door de Commissie voor het Bank- en Financiewezen als wisselkantoor aangevraagd.

Op grond van de opgedane ervaring en een internationale vergelijking van de toegangsvereisten voor de activiteit van geldoverdrachten is gebleken dat een verfijning wenselijk is van het huidige wettelijk en reglementair kader voor deze activiteit, wanneer deze wordt verricht door een wisselkantoor. Daarom beoogt dit ontwerp om binnen de categorie van de wisselkantoren een gedifferentieerd controlestatuut te ontwikkelen. Wanneer een wisselkantoor voornemens is om geldtransferten te verrichten, zal zij voortaan aan een aantal bijkomende vereisten onderworpen zijn. Wanneer een wisselkantoor louter deviezentransacties verricht, zou de huidige regeling behouden blijven.

De nieuwe voorwaarden voor de wisselkantoren die al dan niet uitsluitend geldtransferten verrichten, worden bepaald in dit ontwerp van wet.

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Overeenkomstig artikel 83 van de Grondwet verduidelijkt artikel 1 dat het ontwerp aangelegenheden regelt zoals bedoeld in artikel 78 van de Grondwet.

Art. 2

Artikel 2 strekt ertoe de doeltreffendheid van het anti-witwasdispositief, alsook de bescherming van het financiële stelsel, te verhogen door in de mogelijkheid te voorzien om via een Koninklijk besluit de plicht tot kennisgeving aan de Cel voor financiële informatieverwerking uit te breiden.

De landen en gebieden waarvoor de verruimde plicht tot kennisgeving toepasselijk is, alsook de beoogde feiten en financiële verrichtingen, en desgevallend hun minimumbedrag, worden bepaald door de Koning.

Dans cette perspective, lors de la réunion du 22 septembre, le conseil Ecofin a souligné l'importance d'apporter tout son soutien aux efforts entrepris par le GAFI, notamment en ce qui concerne les mesures à prendre vis à vis des pays ou territoires non-coopératifs.

2. Renforcement du dispositif antiblanchiment relatif aux activités de transferts de fonds.

Dans le cadre du renforcement des mesures destinées à prévenir l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux, la loi du 6 avril 1995 a été modifiée par la loi du 10 août 1998 afin de réglementer l'activité de transferts de fonds. Cette activité consiste pour un intermédiaire à transférer, sur les instructions de son client, une somme d'argent à un bénéficiaire désigné par ce client. Les utilisateurs des systèmes offrant de tels transferts de fonds sont pour la plupart des travailleurs étrangers qui font parvenir de l'argent à leur famille dans leur pays d'origine, des voyageurs ou des étudiants résidant à l'étranger.

En vertu de l'article 139*bis* de la loi du 6 avril 1995, tel qu'inséré par la loi du 10 août 1998, les services de transferts de fonds qui, auparavant, pouvaient être fournis sans statut de contrôle (à condition de ne pas être accompagnés d'opérations de change au comptant), ne peuvent plus être offerts que par la Banque Nationale de Belgique, La Poste, les établissements de crédit opérant en Belgique, les entreprises d'investissement belges ou étrangères opérant en Belgique et les bureaux de change.

En application de cette disposition, les personnes qui exerçaient une activité de transferts de fonds sans disposer d'un autre statut, ont demandé à la Commission bancaire et financière d'être enregistrées en qualité de bureau de change.

Au vu de l'expérience acquise et sur la base d'une comparaison internationale des conditions d'accès à l'activité de transferts de fonds, il s'est avéré souhaitable d'affiner le cadre légal et réglementaire actuel prévu pour cette activité, lorsque celle-ci est exercée par un bureau de change. C'est la raison pour laquelle le présent projet vise à développer un statut de contrôle différencié au sein de la catégorie des bureaux de change. Si un bureau de change envisage d'exercer l'activité de transferts de fonds, il sera dorénavant soumis à des exigences supplémentaires. Dans le cas d'un bureau de change effectuant uniquement des opérations sur devises, le régime actuel serait maintenu.

Les nouvelles conditions applicables aux bureaux de change qui effectuent, exclusivement ou non, des transferts de fonds, sont déterminées par le présent projet de loi.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

Conformément à l'article 83 de la Constitution, l'article premier précise que le projet règle des matières visées à l'article 78 de la Constitution.

Art. 2

L'article 2 vise à renforcer l'efficacité du dispositif antiblanchiment, ainsi que la protection du système financier, en prévoyant la possibilité d'étendre l'obligation de déclaration à la Cellule de traitement des informations financières.

Le Roi détermine les pays et territoires pour lesquels l'obligation de déclaration étendue est applicable, ainsi que les faits et les opérations financières visés, et, le cas échéant, leur seuil minimal.

Zoals de Raad van State heeft gezegd in zijn advies 32.340/2 van 12 oktober 2001, worden alle door de Koning bepaalde feiten en financiële verrichtingen met de beoogde landen en gebieden als onweerlegbaar verdacht beschouwd.

Wat betreft de overweging van de Raad van Staat betreffende de systematische belasting in hoofde van de in artikel 2bis van het wet van 11 januari 1993 opgesomde beroepen, wordt verwezen naar het antwoord gegeven door de Regering in de memorie van toelichting van de wet van 10 augustus 1998 tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld (Kamer van de volksvertegenwoordigers, Gewone Zitting 1997-1998, ontwerp van wet van 10 augustus 1998 tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld 1335/1, blz. 5 en volg.).

Zoals dit reeds het geval is voor de bevoegdverklaringen gegeven aan de Koning door de artikelen 8, tweede lid, en 14bis, § 2, tweede lid van de wet van 11 januari 1993, wordt er voorgesteld om het advies van de Cel voor financiële informatieverwerking te vragen gezien de specifieke bevoegdheden en de ervaring van deze overheid inzake de voorkoming en de bestrijding van het witwassen van kapitaal.

Een analoge bepaling is voorzien in artikel L.562-2 (anti-witwasbepaling) van het Frans Monetair en Financieel Wetboek van 14 december 2000, gewijzigd door de wet n° 2001-420 van 15 mei 2001 betreffende de nieuwe economische reglementeringen.

Art. 3 en 4

Deze bepalingen voeren in artikel 139 van de wet van 6 april 1995 een aantal nieuwe voorwaarden in voor de wisselkantoren die activiteiten van geldtransferten verrichten.

Vooreerst wordt de verplichting ingevoerd voor deze kantoren om een handelsvennootschap op te richten, waardoor het niet langer mogelijk is voor fysieke personen om een registratie te bekomen. Er wordt voorts een financiële drempel in de vorm van vereisten inzake aanvankskapitaal en eigen vermogen ingevoerd, hetgeen ertoe bijdraagt dat de nodige middelen aanwezig zijn om een aangepaste organisatie met het oog op het voorkomen van het witwassen van geld op te zetten. Het blijft inderdaad de bedoeling dat het toezicht zich louter binnen de witwaspreventie blijft situeren en geenszins van prudentiële aard wordt.

Bovendien wordt een verplichte borgtocht ingevoerd die als voorrecht voor de cliënt zou gelden. Deze laatste voorwaarde is geïnspireerd door de regeling die vóór 1990 bestond voor de activiteit van deviezenhandel (zie het voormalig artikel 78 van Boek I, Titel V, van het Wetboek van Koophandel). Met verwijzing naar deze laatste bepaling, is de Regering van oordeel uit dat het niet noodzakelijk is om de rang van dit voorrecht te preciseren, zoals de Raad van State suggereerde. Het bedrag van de borgtocht zal door de Koning worden bepaald. Het bedrag zou kunnen gekoppeld worden aan de bepaalde maximumsom per cliënt die het voorwerp van een geldoverdracht kan zijn.

De Koning wordt eveneens gemachtigd om het maximumbedrag te bepalen van de transfers die de wisselkantoren per cliënt mogen verrichten. Dergelijke maatregel kan desgevallend worden ingevoerd wanneer dit noodzakelijk is voor het bestrijden van het witwassen van geld. Dat deze maatregel enkel zou gelden voor wisselkantoren en niet voor andere financiële instellingen is verantwoord omwille van de verschillende situatie van de wisselkantoren waarvan het toezichtregime en de registratie-voorwaarden sterk verschillen van instellingen die aan een volwaardig prudentieel toezicht zijn onderworpen.

Comme le mentionne le Conseil d'Etat dans son avis 32.340/2, donné le 12 octobre 2001, tous les faits et opérations financières déterminés par le Roi avec les pays et territoires visés, sont présumés irréfragablement comme suspects.

Concernant l'observation du Conseil d'Etat sur l'imposition systématique dans le chef des professions énumérées à l'article 2bis de la loi du 11 janvier 1993, il est renvoyé à la réponse donnée par le Gouvernement dans l'exposé des motifs de la loi du 10 août 1998 modifiant la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux (Chambre des représentants, Session Ordinaire 1997-1998, 18 décembre 1997, projet de loi du 10 août 1998 modifiant la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux 1335/1, p.5 et suivantes).

Comme c'est déjà le cas pour les habilitations données au Roi par les articles 8, alinéa 2, et 14bis, § 2, alinéa 2 de la loi du 11 janvier 1993, il est proposé d'exiger l'avis de la Cellule de traitement des informations financières, en raison des compétences spécifiques et de l'expérience de cette autorité en matière de prévention et de détection du blanchiment de capitaux.

Une disposition analogue est prévue à l'article L. 562-2 (disposition anti-blanchiment) du Code monétaire et financier français du 14 décembre 2000, modifié par la loi n°2001-420 du 15 mai 2001 relative aux nouvelles régulations économiques.

Art. 3 et 4

Ces dispositions introduisent dans l'article 139 de la loi du 6 avril 1995 de nouvelles conditions applicables aux bureaux de change qui exercent une activité de transferts de fonds.

Tout d'abord, les bureaux en question doivent prendre la forme d'une société commerciale, ce qui exclut dorénavant la possibilité pour les personnes physiques de se faire enregistrer pour cette activité. Le projet introduit ensuite un seuil financier sous la forme d'exigences en matière de capital initial et de fonds propres, le but étant de faire en sorte que le bureau dispose des moyens nécessaires pour mettre en place une organisation adéquate afin de prévenir le blanchiment de capitaux. L'intention est, en effet, que le contrôle de cette activité continue à s'exercer dans le cadre de la prévention du blanchiment et ne devienne pas de nature prudentielle.

En outre, il est prévu d'imposer le dépôt d'un cautionnement qui vaudrait comme privilège pour le client. Cette dernière condition s'inspire du régime qui s'appliquait avant 1990 à l'activité de commerce des devises (voir l'ancien article 78 du Livre Ier, Titre V, du Code de commerce). Se référant à cette dernière disposition, le Gouvernement n'estime pas nécessaire de préciser le rang de ce privilège, comme le suggérerait le Conseil d'Etat. Le montant du cautionnement sera déterminé par le Roi. Ce montant pourrait être lié à la somme maximale pouvant, par client, faire l'objet d'un transfert de fonds.

Le Roi est également habilité à déterminer le montant maximum, par client, des transferts de fonds effectués par les bureaux de change. Une telle mesure pourrait être introduite si cela s'avérait nécessaire aux fins de la lutte contre le blanchiment de capitaux. Le fait que cette mesure ne s'applique qu'aux bureaux de change et non aux autres établissements financiers se justifie par la situation spécifique des bureaux de change, dont le régime de contrôle et les conditions d'enregistrement diffèrent fortement de ceux des établissements soumis à un contrôle prudentiel à part entière.

Om aan de bemerking van de Raad van State te antwoorden, merkt de Regering op dat het ontwerp strookt met het Europese recht. Gezien het statuut van de wisselkantoren noch het toepasselijk recht bij de falings op communautair vlak zijn geharmoniseerd, vormt – vanuit het oogpunt van de bescherming van de cliënt – het opleggen van een borgtocht voor alle in België gevestigde wisselkantoren het meest geschikte middel. Er dient tevens te worden vermeden dat de concurrentie wordt verstoord tussen de Belgische wisselkantoren en de in België gevestigde bijkantoren van buitenlandse wisselkantoren.

Aan de betrokken personen wordt een voldoende overgangperiode gegeven om zich te conformeren aan de nieuwe regelgeving.

De Minister van Justitie,
M. VERWILGHEN
De Minister van Financiën,
D. REYNDERS

Nota's

(1) Report on non-cooperative countries and territories, 14 februari 2000, <http://www.oecd.org/fatf>. Voor de lijst van de niet-coöperatieve landen, zie de web site van de FAG.

(2) Review to identify non-cooperative countries and territories: Increasing the worldwide effectiveness of anti-money laundering measures, 22 juni 2000, <http://www.oecd.org/fatf>

(3) Financiële instellingen zouden bijzondere aandacht moeten besteden aan de handelsbetrekkingen en verrichtingen met natuurlijke personen en rechtspersonen, met inbegrip vennootschappen en financiële instellingen, gevestigd in landen die de Aanbevelingen van de FAG niet of onvoldoende toepassen. Wanneer deze verrichtingen geen schijnbare economische of geoorloofde oorzaak hebben, zouden hun achtergrond en hun voorwerp in de mate van het mogelijke moeten worden onderzocht; de resultaten van dit onderzoek zouden schriftelijk moeten worden opgesteld, en beschikbaar zijn om controle-, opsporings- en strafautoriteiten, alsook accountants en interne of externe revisoren te helpen.

(4) Review to identify non-cooperative countries and territories: Increasing the worldwide effectiveness of anti-money laundering measures, 22 juni 2001, <http://www.oecd.org/fatf>

Pour répondre à la remarque du Conseil d'Etat, le Gouvernement tient à préciser que le projet est bien conforme au droit européen. En l'absence d'harmonisation, au niveau communautaire du statut des bureaux de change et du droit applicable en cas de faillite, le moyen le plus adéquat pour atteindre l'objectif de protection de la clientèle consiste à imposer un cautionnement à tous les bureaux de change établis en Belgique. Par ailleurs, une distorsion de concurrence doit être évitée entre les bureaux de change de droit belge et les succursales de bureaux de change étrangers établies en Belgique.

Les personnes concernées bénéficient d'une période transitoire suffisante pour se conformer à la nouvelle réglementation.

Le Ministre de la Justice,
M. VERWILGHEN
Le Ministre des Finances,
D. REYNDERS

Notes

(1) Rapport sur les pays ou territoires non coopératifs, 14 février 2000, <http://www.oecd.org/fatf>. Pour la liste des pays non-coopératifs, voir liste sur le site internet du GAFI

(2) Rapport visant à identifier les pays et territoires non coopératifs : Améliorer l'efficacité, au plan mondial, des mesures de lutte contre le blanchiment, 22 juin 2000, <http://www.oecd.org/fatf>

(3) Les institutions financières devraient porter une attention particulière à leurs relations d'affaires et à leurs transactions avec les personnes physiques et morales, y compris les sociétés ou les institutions financières, résidant dans les pays qui n'appliquent pas ou trop peu les recommandations du GAFI. Lorsque ces transactions n'ont pas de cause économique ou licite apparente, leur arrière-plan et leur objet devraient être établis par écrit, et être disponibles pour aider les autorités de contrôle, de détection et de répression, les commissaires aux comptes et les contrôleurs internes ou externes.

(4) Rapport visant à identifier les pays et territoires non coopératifs : Améliorer l'efficacité, au plan mondial, des mesures de lutte contre le blanchiment, 22 juin 2001, <http://www.oecd.org/fatf>

MINISTERIE VAN FINANCIËN

N. 2002 — 2227

[C — 2002/03300]

10 JUNI 2002. — Koninklijk besluit tot uitvoering van artikel 14ter van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en tot wijziging van het koninklijk besluit van 27 december 1994 betreffende de wisselkantoren en de valutahandel

Verslag aan de Koning

Sire,

Het besluit dat de Regering de eer heeft U ter ondertekening voor te leggen beoogt in de eerste plaats de tenuitvoerlegging van artikel 14ter van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld, en in de tweede plaats de tenuitvoerlegging van artikel 3 van de wet van 3 mei 2002 tot wijziging van de wet van 11 januari 1993 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en tot wijziging van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs, dat de anti-witwasmaatregelen met betrekking tot de activiteit van geldoverdracht heeft versterkt (wijziging in artikel 137 van de wet van 6 april 1995 inzake de secundaire markten, het statuut van en het toezicht op de beleggingsondernemingen, de bemiddelaars en beleggingsadviseurs).

MINISTÈRE DES FINANCES

F. 2002 — 2227

[C — 2002/03300]

10 JUNI 2002. — Arrêté royal portant exécution de l'article 14ter de la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et modifiant l'arrêté royal du 27 décembre 1994 relatif aux bureaux de change et au commerce des devises

Rapport au Roi

Sire,

L'arrêté que le Gouvernement a l'honneur de soumettre à Votre signature vise en premier lieu à mettre en œuvre l'article 14ter de la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux, et en second lieu l'article 3 de la loi du 3 mai 2002 modifiant la loi du 11 janvier 1993 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et la loi du 6 avril 1995 relative aux marchés secondaires, au statut des entreprises d'investissement et à leur contrôle, aux intermédiaires et conseillers en placements, qui a renforcé les mesures antiblanchiment concernant l'activité de transfert de fonds (modification de l'article 139 de la loi du 6 avril relative aux marchés secondaires, au statut des entreprises d'investissement et à leur contrôle, aux intermédiaires et conseillers en placements).